

kom, da nima niti ene prijateljice, da jo mrže koleginja, ki so njemu izredno uga-
jale, toda to mu je bil le dokaz njenega du-
ševnega aristokratstva, ki se težko prilagodi
svojemu miljeju. Bila je s svojo gos-
podinjo, ubogo staro ženo, ki se ji je
trudila čitati vsako željo z obraza, često
vpričo njega osorna in neprijazna, a v tem
je videl le njeno odločnost, ki mu bo v
zakonu vsled njegove prevelike mehko-
srčnosti zelo potrebna. On je kot fin in
temeljiti psiholog pač vse razumel in vse
oprostil, zato je pa s svojo lepo ljubico
tudi izhajal, česar nepsihološki bebci niso
mogli doseči.

Nekega dne pa je dobil poziv, naj
gre nadomestovat v trgu Pelzburg sod-
nika, ki je dobil mesec dni dopusta. Po-
slovil se je s težkim srcem od svoje ljubice
in odšel na deželo.

Nesreča je hotela, da je že prve dni
svojega bivanja v Pelzburgu padel s ko-
lesa in si prebil lice. Amalija ga je vpra-
ševala v preplašenih pismih, ali je rana
globoka... No, on jo je mogel kmalu
pomiriti, da ni hudega in da se rana iz-
borna celi. Kako blago srce ima! si je
mislil...

Čez en mesec se je vrnil k njej. Stra-
šno jo je stisnil k sebi, toda zapazil je
kmalu, da je postala proti njemu nekam
hladna. Branila se je vsake njegove lju-
bezivosti, izvila se vselej brez poljuba
naglo iz njegovih rok.

In psiholog Pasar je premišljeval o
notranjih vzrokih tega pojava. Glede pol-
jubov mu je vse sama razložila: čitala je
temeljito razpravo profesorja Könnnerja, da
so poljubi zdravju nevarni in tudi neeste-
tični. Hm, svoje mnenje ima o vsem in to
je lepo, si je mislil. Toda čemu se tako
boji mojih posetov? Kajti adjunkt Pasar je
bil fin in temeljit psiholog, ki mu ni moglo
uiti, da ga sprejema Amalija čim dalje
bolj neuljudno. No, bil je pa on človek,
ki je vedel, da so dekleta včasih bolehnata,

v posebnih fizičnih, zato tudi posebnih
psihiških razmerah, bil je sploh človek, ki
je vse razumel, zato tudi vse oprostil.

Toda, že cel teden je taka! In vedno
bolj čudna! Dasi je bil fin in temeljit
psiholog, vendar ni mogel tega razumeti.
Najbolje, da gre k njej in jo sam vpraša.

Stal je pred njenimi vratmi. Nekdo je
pri njej! Že zopet ta Ida! Pasar je bil
sicer fin in temeljit psiholog, toda težko
mu je bilo vendar umeti, zakaj se Amalija
druži raje s to razbrzdano, plitvo žensko,
kakor z drugimi, blagimi, poštenimi kole-
ginjami.

Sam ni vedel, ali naj vstopi ali ne.
Prisluškoval je.

»Torej ti se ga hočeš res otresti, tvo-
jega psihologa? Meni se zdi pa vendar,
da si neumna, — imeniten človek je!« je
slišal Ido.

»Eh, kaj mene briga imeniten človek!
S tisto ostudno, rudečo liso na licu se mi
priklati iz Pelzburga, pa misli še, da bom
trpela njegove neumne ljubeznivosti. Fej!«
je odgovorila Amalija in zažvižgala pri-
ljubljeno pouličnico.

Pasar je slišal dovolj. Nasmehnil se
je in odšel po stopnicah...

V veži se je potrkal po čelu. O ti fini
in temeljiti psiholog! Zdaj imaš njene no-
tranje vzroke! se je zasmejal in šel dalje.

In ni ga bilo več.

Nobenih velikih notranjih bolečin ni
občutil. Samo to je opazil na sebi: ko je
hotel objektivno naslikati v svojem nasled-
njem delu dušo svoje bivše ljubice, skrem-
žila se mu je ta slika nehotoma in neve-
doma v karikaturu...

ZAŠEL!... ČRTICA. SPISAL IVO TROŠT.

Listal sem po starih papirjih, belež-
kah, konceptih, prepisih in iskal neko sim-
fonijo L. van Beethovna. Kar mi pride

med prste droban listič, znan vozni listič. Solnce se je s popoldanskimi žarki in s pravo pomladno toploto oziralo skozi okno; tako svetlo je bilo v moji sobi, kakor mora biti svetlo v nedolžni duši, ki ji vest ne more očitati zla. A mene je bilo strah. Pred očmi mi je blestel oni vozni listič — nema priča, da sem ga zabil oddati na poslednji postaji vratarju ali pa — da nisem še dospel na poslednjo postajo. Bil je vozni listič za mladostnimi prijatelji v neznan svet — v bodočnost. Kje sem ga kupil, se spominjam še dobro; saj so jih kupovali z menoj vsi moji ožji prijatelji in znanci. Radovoljno smo polagali tedaj na žrtvenik za kupno ceno — svojo mladost, svoje življenje in se radostno razhajali na vse vetrove za starimi prijatelji kakor za vzori.

Slovo ni bilo niti spomin slovesa, kjer jedo in pijo, govore in se šalijo, se jočejo in poljubujo, ljubijo in sovražijo. O, ne! Možko smo si mladeniči stisnili roko brez solz, brez poljubov, pa z zavestjo v srcih in vsklikom na jeziku: Na svidenje! — Zakaj ne? Ali nismo bili vsi namenjeni po isti cesti za — vzori, koder so odšli že mnogi pred nami in pridejo še mnogi za nami, a vrnil se ni še nihče. Tudi iz večnosti se ne vrne nihče. Moj Bog — uzori in večnost!

Kako dragi, kako lepi so bili moji mladostni znanci! Ti moj mili Bože! Z nami so rastle, z nami se veselili, z nami so dosegali uspeh za uspehom — ali pa smo rastle mi z njimi in se mi njih veselili in so oni nam pomagali dosegati krasne vspehe. Vedno boljše, natančnejše smo se spoznavali izobrazujoč si duha na viru znanosti, tešeč žejno srce v reki lepih umetnosti. Kako burno je bilo srce za vse vzore, kako živahni so bili naši pogledi v bodočnost, kjer smo v nedavnem času upali tega in onega tovariša povzdigniti med prijatelje vzore — na božanstveni Olimp, za njim pa še samega sebe. Ko smo s

tresočimi se kolena namerjali prvi korak v svet, so bili naši vzori že pred nami; kazali so nam za seboj — ne sicer vedno trnjevo, vendar skušnjav polno pot. O, kako lepi, vzvišeni, vabljivi so bili v komaj dozirni daljavi! Kakor se zaljubljenca podobata njegove izvoljenke zdi često lepša, ko je motri samotno v svoji duši, nego da jo gleda iz lica v lice, tako so bili tudi naši vzori stokrat lepši tedaj, ko so se nam odmaknili, da stopamo v daljavo brezozirno za njimi. Blagodejni, kakor stolp nebotični, so se nam videli naši bodoči vspehi: za blagor domovine, za srečo naroda! — Kaj vse zapreke, kaj skušnjave in ledina, ki nam jo bo treba obdelovati med preprostim ljudstvom? Saj smo svojim najmilejšim prijateljem, zaščitnikom in zaupnikom žrtvovali svojo mladost, življenje. Čemu naj nam bodo brezdalna mlada leta? Ali ne čaka, ne kliče domovina uprav nas, ki smo zdaj na vrsti, mi izvoljeni, mi, kakoršnih je malo? Sladko in slavno je delo, trpljenje za domovino: dulce et decorum est pro patria mori.

Na delo za vzori!

Take misli, taki upi, slike, prizori za bodočnost so brez izjeme polnili naša srca in polje delovanja se je širilo kakor naša prsa, naše nade. Snežna poljana se širi, ko se dviga z nje megla, ter jo obsije zlato solnce; tako se je raztezalo naše bodoče delo — ne samo kar velevala mu stan...

In častna opravila, narodna dolžnost, domovinska požrtvovalnost, ali niso to naslovi na praporih prvih odličnjakov vseh rodov! Plačilo? Kdaj ste še čuli, lepo prosim, da bi vzor-domoljub zahteval plačilo za domoljubje, sploh da bi idealen človek smel prašati ali celo zahtevati povračilo kakoršnega koli zaslužka? Materialist, egoist, filister, vse bi mu smeli očitati.

Naši vzori, naši dobri prijatelji, naši dobri geniji bi se s studom obrnili strani ter plakali vroče solze po izgubljenih nadah, ki so vzkllile, vzrastle in se razcvetele

v nas, z nami, kdo bi nas potem bodril, navduševal, vodil?

Žalostna nam majka!

S svedočbo zrelosti in nakaznico pridobljene službe v žepu smo torej pohiteli za njimi, za svojimi izvoljenci, ki so nas vabili, klicali, čakali...

Najlepše petje morskih Siren, najslajši poljubi in najmehkejši najljubeznivejši objemi, nebo in zemljo obetajoči pogledi iz najžarnejših oči niso zmogli sile, ki bi nas vzdržala. Za njimi, za njimi!

Toda po dolgih letih sem našel še ravno tisti vozni listek, ki sem ga kupil tam, kjer so jih kupovali vsi moji najzvestejši prijatelji, polagaje na žrtvenik za kupno ceno — svojo mladost, celo svoje življenje. Moji prijatelji so se razkropili širom slovenske domovine — za vzori? Morda, In jaz? Listek, vozni listek me je izdal, lagati ne morem, ne smem. Ta odgovor je najtežavnejši in mi vselej izvablja solze v oči...

* * *

Pomilovalno se mi je nasmehnil sivolasi gospod, ko sem mu prvikrat v prijateljski družbi ob kupici vina dovršil svojo deklamacijo o vsem blagem, lepem, vzvišenem in svetem. Drugi so mi čestitali, češ: tako dober govornik! Vzori kar kipe v njegovi duši. Morda bo še mislec, pisatelj... idealist!... — A postarni gospod, ki ni pazil toliko na zanos in obliko, kakor na vsebino in okolščine, ki sem bil v njih vzgojen, se je sklonil k meni in mi rekel mirno, skoro patetično: Gospod, Vi ste še mladi, mladi!

Nič posebno všeč mi ni bil ta tuš. Ali nisem vsestransko dovršen zemljan po modi in svoji sposobnosti v vseh potrebnih vedah zadostno podprt zapustil šole, da poslej drugim kažem pot k resnici in izobrazenosti? In ta starec se mi upa še očitati mladost! Res, vsakdo je lahko mlad, a ni treba, da bi očitanje njegove mladosti

hkrati pomenilo — njega pomanjkljivost, in vse to še brez posebnih dokazov.

Nedostatno opiljen, neizobražen, mlad...

Ali sem res?

Stari ljudje imajo čudne nazore, čudne muhe.

Nič več ga nisem obiskoval. Moj ponos ni dovoljeval tega.

Torej: prva postaja, za me nič kaj vesela. Ko bi bila tudi zadnja, a zanjo še nebroy drugih. Začel sem opuščati prepogoste, predolge in neumljive govorance, in znanci so me hvalili, da sem se — unesel. Razlagal sem v prijateljskem pogovoru svoje nazore o ljudski naobrazbi, navajal vzore iz zgodovine in iz drugih narodov, kolikor so mi bili taki viri dostopni. Poslušali so me, poslušali, saj jim vsaj ni bilo treba govoriti tisti čas kot meni, potem so pa rekli starejši možje: vse dobro, vse prav! toda neuk človek čuti veliko manj zla in trpljenja kakor izobraženec. Seveda sem zavrnil, da je to sicer ugovor, ali resnica, da izobrazenost lajša splošno gorje, je tehtnejši ugovor.

Na to se je pretrgala razprava z vprašanjem: — Ali vržemo nocoj — tarok?

Nesrečni ta finale me je tako »panal«, da sem se sramoval celo — odkloniti vabilo na tarok, kar bi bil na mojem mestu najbrž storil vsakdo.

In naš župan, tedanji moj prvi načelnik, me je kmalu potem prašal, koliko kronic sem dobil tisti večer na karte, poleg tega ni zabil skrivnostno mi namigniti, da zna tudi on — pa še marsiktero drugo igrico, ki pa tudi več vrže, če so zbrani pravi tiči in jih ne zasačijo orožniki. Ker sem se nekako čudno sukalo ob teh novicah, me je pogledal zvedavo in pristavil, da se tako najlažje zasluži kak poliček. Zopet sem mu odkimal — skoro nevoljno. To ga je hipoma razdražilo, pa mi je očital, da smo vsi novejši — izobrazenci sama puščoba.

Ali naj zamerim možu, ki ni nikoli poznal naših vzorov?

Imel je pač nekaj svojih, a dokaj drugačnih.

Beseda puščoba me je pekla. Začel sem iskati razloge, ali ni morda opravičena — vsaj po nekoliko. Našel sem, da bi bilo zares marsikaj lahko bolj živahno, ko bi bili ljudje zares vsi — duhoviti in dovtipni. Moj Bog! Dovtipi, da se prestraši sam sestradani volk, ko bi jih umel; duhovitih dovtipov pa ni splošno umela naša družba. Pametnih razgovorov ni marala; morda ji bo všeč zdravilo na sladkorju? Kaj še? Samo sladkor ali pa — puščoba.

Znanci so mi pritrdili, da vrlo napredujem — s sladkorjem.

Ob neki drugi priložnosti so me ustavile tri jezične mamice na ulici in brez posebnega uvoda izvolile vprašati, če znam — kakor moj blagopokojni prednik — sestavljati tožbe. Ne spominjam se več, kako sem jim kimal. Razložile so mi v naglih besedah in z ogorčenim srcem vsaka svoje gorje, zaradi česar bi bilo treba, da sodišče nasprotnico kar naravnost uniči in jo za nameček še pogrezne, če ne dlje, vsaj do — peklenskega praga.

Tolažil sem jih z vsakovrstnimi narodnimi rečenicami, kakor: bolja je kratka sprava kot dolga pravda; med mirnimi sosedi je prijetno življenje. »Bolja je kratka sprava kot dolga pravda«, so mi v zahvalo — menda — očitale zložno vse tri, da le zato tako govorim, ker ne znam sestavljati prepotrebni tožba.

In tožba, navskrižja, sovraštva ni bilo malo.

Tedaj se je zgrudil moj ideal — moj idealno ljubljeni slovenski narod — kakršen bi moral biti in kakršnega sem si mislil dotlej — v sam prah in blato. Kot sveti-njo sem ga nosil v svojem srcu, dokler nisem poznal njegovih napak, njegovih slabosti. »Ljubljeni slovenski narod, dično naše ljudstvo«, kakor sem ga nazival obi-

čajno s kupico v roci za obloženo mizo in pri polnih čašah, ko je navdušenost prekipela v srcu še živahneje nego šumeči sok v čašah, ta slovenski narod je tedaj izgubil svojo ceno, — sodil sem, da celo pod normalom. Toplota mojega srca do tebe, narod, se je znižala hipno na samo ničlo in še pod ničlo, ko je začela trpeti moja osebna avtoriteta, ker nisem hotel streči ljudem v njih strasteh, v njih egoističnih in osvetoželjnih stremljenjih.

Tedaj sem mislil, da ga ni naroda na svetu, ki bi bil bolj nehvaležen kot moj slovenski narod.

Začeli so mi očitati, da sem vsled svoje sanjivosti celo neraben človek, ker nečem poznati nič tistega, kar se nazivlje v vsakdanjem življenju — zlata praksis. To so pamoji praktični soobčani umevali tako: bodi tam, kjer te potrebujemo vedno na uslugo, ne vprašaj, če je kaj prav ali ne prav — dečaj! Pij, poj, jej, puši, podiraj dovtipe, da se ne bodo dolgočasili drugi. Plačaj, kadar nimajo drugi denarja; a za vse to ne zahtevaj nič, nič, vedi, prav nič — ne zahvale, ne priznanja.

In nekolikokrat sem sicer z glavo majaje vendar poskusil prav resno, prilagoditi se novim razmeram v novem življenju, pa se mi je vselej godilo kakor onemu nesrečniku ki so ga položili v Prokrustovo postelj. Vselej sem obupal. Saj me je strašila celo misel, da bi se mi to posrečilo. Ali naj bom potem še vzgled vsem in vsakemu, — luč, ki se ne devlje pod mernik, — če mešam kvarte, izborno sestavljam tožbe, popivam ter junaški zapravljam bore novčiče in zdravje?

— Iz teorije v življenje je težaven korak, težavnejši nego iz noči na dan, mi je pojasnil neke nedelje popoldne moj sosed in dostavil na vse moje ugovore, da je on mislil »v dobi mladi« ravno tako, pa da je bilo pozneje marsikaj drugače in se ni premenilo do danes; sedaj pa živi

tako, kakor žive drugi in — kakor more ob pičlem dohodku in obili družini.

Potožil sem mu, da se tu godi krivica mojim vzorom, mojim ljubljencem izza lepih mladostnij sanj.

— Moj dragi! se mi je nasmehnil tovariš, — to mine samo ob sebi; mora miniti ob neizprosni razmerah, kamor nas je butila usoda.

Tožbo sem mu ponovil v konkretniji obliki. Tedaj mi je svetoval, naj si osnujem lastno domačnost, da se lože izognem veseli, popivajoči, vedno bahantski razposajeni družbi.

Brez vseh ozirov mi je tovariš to povedal odprto, iskreno; potem je še dostavil nekako samoljubno, gladeč si itak gladko lice: — Prvi pogoj rednega življenja je dobra kuhinja, ha, ha!

In polna klet, sem določil pikro, a sosed je potrdil veselo mlaskaje z jezikom: In polna klet, da!

Zopet sem mu začel — gotovo že stotič — razlagati svoje proti-nazore, in sosed moj je vskliknil skoro malomarno, še prej nego sem končal: — Potem si čudak! Škoda tvoje mladosti in nadarjenosti!

Omahoval sem v veri v svojo sposobnost, v mladost, vzore in boljšo bodočnost.

Ali je res prav govoril naš župan in načelnik, da smo — naduta puščoba?

Sedaj mi je prijatelj pokadil — gotovo ne iz kakršne koli sebičnosti, da sem čudak.

Ne, čudak nočeri: biti!

Modrih mož modri svet slušati, so trdili stari, je že polovica modrosti.

In jaz sem slušal.

Mojega življenja voziček, ki se je le s težavo pomikal in zelo zastajal za vzori navkreber — tje gor, kjer vzorov je izvor — ta voziček se je obrnil in šli smo in še sedaj gremo ali se peljemo, kdo ne ugane? — imenitno in lahkotno — navzdol.

Iz teh doživljajev se spominjam prijatelja, ki se je menda tudi tako boril za

vzore in slednjič z vzori. — Nikakor nisem mogel, je pripovedoval, pridobiti si srca brhke hčerke premožnih roditeljev in sosedov. Sam nisem bil zadovoljen z vspehi, a roditelji niso bili zadovoljni s samo grajo brez vspehov. Hčerka se me je celo bala.

— E, vraga! si mislim, če ne gre gori, naj gre pa doli. Poskusimo!

Poskusil je res in šlo je — pa kako!

Roditeljem se je prikupil z izbrano pohvalo o hčerkin malomarnosti, in hčerka je spoznala, da bo že menda tisto prav, kar hvali njen učitelj vpričo njenih roditeljev.

Prijateljeva taktnost, izlasti sposobnost je pa zastran tega zaslovela daleč, daleč med sorodniki njegovih sosedov.

Tudi mene so začeli hvaliti na ves glas in na vsa usta, javno in zasebno, po vsi vasi in po vsi okolici; celo v tretjo faro se je širil glas moje hvale. Sivolasi gospod, ki se je tako rad izpodtikal nad mojo mladostjo, je zadovoljno trdil, da sem se prej utekel, nego si je mislil, in prej spoznal življenje nego navadni ljudje. Župan pritrdi še danes, če hočete, z obema rokama, da ni imel še nikdar marljivejšega sotrudnika, občinskega svetovalca, soigralca, sopivca, sopevca in veseljaka od mene, nekdanjega nadutega sanjača. Orgle da mi pojo, kakor bi govoril človek, a pevci da mi pojo, kakor bi pele orglje. Vsi nekdanji nasprotniki so se zložno strnili v sklepu, da ga ni kmalu praktičnejega in vporabnejega človeka kot jaz v občini. — Duša si, stožer si, okolu tebe se suče vse naše življenje.

Moj sosed se mi pa včasih vendar še zadovoljno smehlja: — Aha—ha! Ali ti nisem pravil? Svet se ni obrnil po tebi, ti si se moral po svetu. Ker ni hotela gora bližati se Mohamedu, se je moral Mohamed gori. A, ha, ha! Življenje, veš, je kakor velikanska reka: kar neče plavati v njeni smeri, potegne siloma za seboj.

Neko jutro pozneje se je poslovila moja kuharica in odšla za svojim ženinom. S pomenljivim nasmeškom mi je svetovala, da bi bilo tudi za-me še najbolje, če si kmalu poiščem — lep, srčkan par . . . . Človeška pomlad cvete samo edenkrat.

Radovoljno sem ji pritrdil na tihem, a naravnost rekel, da to ni mogoče. Postarna mladenka je še odhajaje ponavljala svoj prejšnji nasvet, ponavljala ga je gotovo še pozneje na vasi, ker so ga meni ponavljali sosedge, znanci in nagajivci, koder sem hodil in koder nisem hodil.

Opravičeval sem se, da je bila to le njena zasebna želja, ko je sodila druge ljudi po lastnih potrebah, in slovesno ugovarjal, da bi smatrali bivšo kuharico glasilko mojih najtajnejših misli. Glasno sem se moral smejati toliki budalosti, in na tihem vendar pritrjati samemu sebi: ali je to res taka budalost, da jo nekateri nazivljejo predzadnjo budalost, ki jo dovrši človek pred smrtjo.

Drugi so mi prijazno pomagali v tem razmotrivanju, in z združenimi močmi smo slednjič dosegli sklep, da je prav za prav življenje brez ljubeznive ženske sladkosti — tudi budalost. Odločitev, da sam izbiram izmed obeh neumnosti, so pustili moji razsodnosti.

No, računaje po doseđanjih pogojih življenja, mi ni bilo težko se odločiti, da mi je ženitev zares potrebna: potem bom šele popoln človek, praktičen človek. Zato nisem zabil vpoštevati prijateljevega principa, da je prvi pogoj dobra kuhinja in polna klet, razumna potrpežljivost, kadar kaže dobiček in zverinska odurnost, ko preti zguba.

Zakaj bi bil čudak?

In prej nego sem se zares domislil, da sam mislim tako, so me objele bele roke, me uklenile v jarem, moje noge pripele k družini in — da se že v naprej izogne vsakršni nevarnosti — pristrigle moje peroti — — —

Žopet drči mojega stremljenja voziček navzdol, pa vstrajno, vedno vstrajneje — po izvoženem potu za drugimi in tudi že pred drugimi. Dá, to bi bil skoro pozabil!

Sedaj trde moji nekdanji svetovalci, prijatelji in znanci, da še preveč poznam življenje, da sem siten v igri, natančen v računih in izlasti v svojem poslu; vse da se mi snuje le za dobiček, da tudi njih zasluge in celo lastno slavo (— o, kaka laž!) da vporabljam za vprego, če mi kaj vrže. V nagli jezi in kipeči nevoščljivosti mi očita ta in ta, da sem nestrpen in sebičen v družbi, sploh pa preveč — praktičen. Celo moj sosed trdi, da sem se vrgel preveč za svetom, da hlepim samo po tisti časti in slavi, ki nekaj nese.

Za trebuh se držim in v lice se mu smejem. Ali naj se jezim na celi svet? To bi ne vrglo nič. Rad ali nerad odgovarjam jasno in odkrito: — Osli! Ali me niste hoteli že začetkoma imeti tacega? Vi ste me vzgojili in za-se ste me vzgojili. Če sem napredoval, je znamenje, da je dober mojster našel dobrega učenca.

Drugače jim ne morem govoriti.

* * *

Le včasih mi vstrepečejo peroti, duh se dviga kot nekđaj v idealne višave, zaman želeč si nazaj nekdanjih časov; tedaj sedem k orglam, da z milimi glasovi pričaram nazaj lepe dneve zastavljene in še sedaj ne odkupljene mladosti. Tedaj poiščem ono simfonijo, igram in sanjam.

Oni dan sem pa našel med drugimi pozabljenimi papirji vožnji listek za vzori in spoznal, da sem že daleč, daleč — na napačni poti, vprav nasprotno oni smeri, kakor so se pred mnogimi leti pomikali pred menoj moji vzori. Ali nisem prepozno spoznal usodne pomote? Ali naj vrnem vožnji listek in zopet dobim nazaj zanj zastavljeno mladost? Prav srčno rad. Toda kdo mi pokaže pot nazaj na prvotno postajo — nazaj petnajst, dvajset let po cesti človeškega življenja. Prijatelji moji, kaj ni

to nemogoče? Zastonj, zastonj. Nazaj ne morem.

Izgubljen sem . . . zašel sem!

Moji vzori, moji mladostni prijatelji! Lahko smo se poslovili, pa za vselej. Sprejmite moje srčne pozdrave — pozdrave znanega neznanca v neznano bivališče svoje. Bledi vozni listič me je opozoril, da sem se vam izneveril, da drčim navzdol, dočim se dvigate vi vstrajno in krepko v azurne višave iz mlake dvomov in zmot proti večnemu solncu resnice in pravice.

Ali se vam niso izneverili tudi še drugi prijatelji moji? Gotovo vsi korakajo čvrsto in pogumno po smelo načrtanem potu. Le jaz . . . le jaz.

Moj mili Bože! Ali je zadosti, če rečem: homo sum? Ne. Nočem, ne smem, ne morem se opravičevati. To me itak ne pripravi nazaj na pravo pot. »Confiteor Deo omnipotenti . . .« Morda je kes že začetek stezice k resnici in pravici? Morda.

Meni ta odgovor vselej izvablja solze v oči, a v srcu budi nado, vstrajno voljo in zopet dvom: če že ni prepozno?

FANTAZIJE IZ LJUTOMERSKIH GORIC. SPEVAL V. S. FEDOROV. DUNAJ.

III.

Šla je deva čez planjavo,
čez planjavo zelenečo —
tam so plavali metuljčki
nad cveticami.

Pa so cvetke vzdihovale
po nedolžnosti izgubljeni,
a metuljčki šepetali
so v opojnosti:

»Nisem hotel, nisem hotel,
moja rožica . . . . .«

Šla je deva čez planjavo,
čez planjavo zelenečo,
tam so med cveticami
vodice šumljale,
a ob vodi stal je grm
s cveti in pa s trnjem.

Pa poredni trnki so
devi zasadili se
v lahko krilo,
potlej pa so šepetali
z glasom ljubeznivim
dekllici:

»Nisem hotel, nisem hotel,
moja rožica . . . . .«

Šla je deva čez planjavo,
čez planjavo zelenečo,
pa je prišel fantič mlad,
tihu si popeval.

Pa je v devo vprl oko,
tihu stopil je pred njo
in se zasmehljaj.

In smehljala se poljana
in smehljali so se valčki
in smehljale se cvetlice,
solnčni žarki se smehljali,
ko je fantič jo poljubil
na planjavi zeleneči
in ko tiho je šepetal
fantič dekllici:

»Jaz sem hotel, jaz sem hotel,
moja rožica . . . . .«

* * *

Solnčni žarki se tope
na zelenem polji,
jasni spevi se glase
na zelenem polji;
sanje sanja rdeči mak
na zelenem polji . . . . .
Aj, pravljicične sanje so
na zelenem polji.
vse življenje bujno tak
na zelenem polji.
Na večer pa spev zveni
na zelenem polji,
ko da kose brusijo
na zelenem polji,
Trave si šepečejo
na zelenem polji:
Jutri, sestre, nam je smrt
v pokošenem polji . . . . .

MORILKA. F. J. DOLJAN.

Kadar se spomnim na to žensko, vselej me zaboli nekaj, vselej mi je nekako žalostno pri srcu . . .

Bila je srednje velikosti, ravno prav obilih udov in čudovito somernega života.